

II

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice za slobodno kretanje zdravstvenih djelatnika i minimalno usklađivanje osposobljavanja u kontekstu hitnih mjera protiv bolesti COVID-19 – preporuke u pogledu Direktive 2005/36/EZ

(2020/C 156/01)

Za krizu nastalu uslijed bolesti COVID-19 potrebne su hitne i izvanredne mjere u području javnog zdravlja. Države članice nailaze na poteškoće pri osiguravanju dovoljnog broja medicinskog osoblja za borbu protiv krize uz istodobno dijagnosticiranje i liječenje te pružanje skrbi pacijentima. Situacija u zdravstvenim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje može utjecati na mogućnost pružanja potpunog osposobljavanja za zdravstvene profesije, a posebno praktičnog osposobljavanja.

Brzo reagiranje na krizu od ključne je važnosti, ali potrebno je imati na umu srednjoročne i dugoročne učinke hitnih mjera te, koliko je god moguće, ublažiti negativne učinke fleksibilnim i ingenioznim djelovanjem. Komisija želi poduprijeti države članice pružanjem pomoći i informacija, a posebno isticanjem određenih aspekata Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ koji su važni za razmatranje minimiziranja utjecaja krize na zdravstvene djelatnike. Riječ je o utjecajima na usklađene zahtjeve osposobljavanja i zaštiti svih prava zdravstvenih djelatnika, uključujući olakšavanje priznavanja kvalifikacija za prekogranično kretanje te osiguravanje visoke razine zdravlja i sigurnosti pacijenata.

Cilj je ovih Smjernica u najvećoj mogućoj mjeri osigurati slobodno kretanje zdravstvenih djelatnika, s obzirom na izvanredne okolnosti s kojima se trenutačno suočavaju. Ove Smjernice dopunjuju informacije iz Komunikacije o izvanrednoj pomoći EU-a u području prekogranične suradnje u zdravstvenoj zaštiti u kontekstu krize izazvane bolešću COVID-19 ⁽²⁾ i Komunikacije o provedbi privremenog ograničenja neobveznih putovanja u EU i olakšavanju tranzita radi repatrijacije građana EU-a te o učincima na viznu politiku ⁽³⁾.

Države članice mogu biti sigurne da će Komisija svakoj od njih biti na raspolaganju za raspravu o konkretnim problemima proizašlima tijekom krize te da će ih, prema potrebi, na odgovarajući način riješiti koristeći se svim administrativnim i zakonodavnim sredstvima koje ima na raspolaganju.

Direktivom se utvrđuju pravila o prekograničnom priznavanju stručnih kvalifikacija. Za određene sektorske profesije, kao što su medicinske sestre opće njege, doktori dentalne medicine (uključujući specijaliste dentalne medicine), liječnici (uključujući niz liječnika specijalista) i farmaceuti, Direktivom se utvrđuju i minimalni zahtjevi osposobljavanja na razini EU-a. Prema članku 21. stavku 1. Direktive država članica domaćin mora automatski priznati kvalifikacije stečene na kraju takvog osposobljavanja navedene u Prilogu V. Direktivi. Kvalifikacije drugih zdravstvenih djelatnika, kao što su

⁽¹⁾ SL L 255, 30.9.2005., str. 22.

⁽²⁾ SL C 1111, 3.4.2020., str. 1.

⁽³⁾ SL C 1021, 30.3.2020., str. 3.

specijalizirane medicinske sestre za koje ne postoje minimalni zahtjevi osposobljavanja na razini EU-a, ne podliježu automatskom priznavanju. Države članice domaćini imaju pravo (ali nisu obvezne) provjeriti kvalifikacije tih stručnjaka te, prema potrebi, mogu uvesti kompenzacijske mjere.

Pri razmatranju mjera za otklanjanje problema u vezi s nedostatkom osoblja ili mjera za osposobljavanje budućih zdravstvenih djelatnika države članice trebale bi postupati u skladu sa sljedećim točkama.

1. Priznavanje kvalifikacija i radne dozvole zdravstvenih djelatnika u prekograničnom kontekstu

- (a) Prema Direktivi stručnjaci koji su podnijeli zahtjev za priznavanje kvalifikacija u drugoj zemlji EU-a imaju pravo na to da im tijela država članica na odgovarajući način procijene zahtjeve uz određena postupovna jamstva i unutar rokova. Tim se pravilima utvrđuje maksimum koji se od zdravstvenih djelatnika može zahtijevati. Njima se države članice ne obvezuju na uvođenje ograničenja u pogledu postupaka priznavanja. Iz toga proizlazi:

Direktiva države članice ne sprečava da primijene liberalniji pristup prema zdravstvenim djelatnicima koji u njih dolaze, u svrhu privremenog pružanja usluga ili poslovnog nastana, na primjer ukidanjem zahtjeva za prethodnu izjavu i prethodnu provjeru kvalifikacija ili primjenom kraćih rokova za obradu zahtjeva, zahtijevanjem manje dokumenata nego inače, bez ovjerenih prijevoda ili neinzistiranjem na kompenzacijskoj mjeri ako država članica domaćin smatra da ne postoji veći rizik za sigurnost pacijenata. Donesene mjere trebaju biti nediskriminirajuće.

U skladu s Direktivom osposobljavanje za određene profesije u području zdravstvene zaštite, poput liječnika s osnovnom medicinskom osposobljenosti, niz medicinskih specijalizacija, kao što su pulmologija ili anesteziologija, te medicinskih sestara opće njege, temelji se na minimalnom usklađivanju.

U svrhu privremenog i povremenog pružanja usluga, kad ti zdravstveni djelatnici privremeno odlaze u drugu državu članicu kako bi se u njoj povećala radna snaga u ograničenom razdoblju, od njih se može zahtijevati samo jednostavna prethodna izjava bez čekanja odluke tijela države članice domaćina. Država članica domaćin može jednostrano odustati od takvih obveza u pogledu izjave, općenito ili za određena razdoblja, aktivnosti ili sektore.

Za druge profesije u području zdravstvene zaštite države članice mogu uvesti prethodnu provjeru kvalifikacija stručnjaka čije aktivnosti utječu na zdravlje i sigurnost. To se može odnositi na specijalizirane medicinske sestre (za razliku od medicinskih sestara opće njege), određene liječnike specijaliste – ako država članica primateljica ima reguliranu specijalizaciju koja ne postoji u državi članici pošiljateljici – ili pomoćno zdravstveno osoblje kao što su fizioterapeuti.

Prema Direktivi prethodne provjere nisu obvezne, a države članice slobodno mogu odlučiti da će ih ubrzati, smanjiti ili od njih odustati.

- (b) Direktiva se ne primjenjuje na podnositelje zahtjeva koji još nisu potpuno kvalificirani u matičnoj državi članici. To državu članicu domaćina ne sprečava da im dopusti pružanje ograničenih zdravstvenih usluga na njezinu državnom području ili radni odnos u skladu s njezinim nacionalnim pravom, među ostalim primjenom posebnih postupaka koji su uspostavljeni kako bi se odgovorilo na krizu.

2. Privremeno stjecanje diplome za sektorske profesije u području zdravstvene zaštite ili privremene prilagodbe kurikulumu zbog krize

Određene države članice mogu razmotriti mogućnost privremenog stjecanja diplome za studente u naprednoj fazi osposobljavanja kako bi medicinsko osoblje bilo na raspolaganju ili zato što se zadnji mjeseci osposobljavanja ne mogu do kraja odraditi zbog krize (zatvaranje ustanova za osposobljavanje, nemogućnost pružanja strukturiranog praktičnog osposobljavanja u bolnicama itd.). Pri svakom takvom razmatranju treba uzeti u obzir činjenicu da sektorske profesije u području zdravstvene zaštite podliježu minimalnim zahtjevima osposobljavanja na razini EU-a.

- (a) Ako su ispunjeni minimalni zahtjevi iz Direktive, prijevremeno stjecanje diplome u području sektorskih profesija ili skraćivanje osposobljavanja u nadležnosti je država članica i u skladu je s Direktivom. Kvalifikacije navedene u Prilogu V. mogu se izdati dotičnim stručnjacima, koji će imati puna prava na automatsko priznavanje u budućnosti. To može biti slučaj, na primjer, u zemljama u kojima osposobljavanje nadilazi minimalne zahtjeve propisane Direktivom.
- (b) Ako se minimalni zahtjevi iz Direktive ne mogu ispuniti, trebalo bi zatražiti odstupanje od članka 21. stavka 6. Direktive kako bi studenti koji završavaju studij 2020. mogli, u skladu s trenutačnim izvanrednim okolnostima povezanim s bolesti COVID-19, steći diplomu navedenu u Prilogu V.

Člankom 61. Direktive propisuje se mogućnost odstupanja od posebnih odredaba Direktive tijekom ograničenog razdoblja donošenjem provedbenog akta ako država članica naiđe na velike poteškoće pri primjeni posebne odredbe Direktive. Provedbeni akt može biti u obliku odluke ili uredbe.

Opseg i sadržaj svakog odstupanja ovisi o specifičnim okolnostima u određenoj državi članici. Potrebu za odstupanjem trebalo bi utvrditi na temelju jasnih i konkretnih informacija iz dotičnih država članica o tome koja pravila ne bi mogle slijediti zbog izvanrednih okolnosti i hoće li se to primjenjivati na sve osobe s diplomom ili samo na pojedince ili određene ustanove, regije itd. Nadalje, države članice trebaju odrediti kako će osobe s diplomom moći ispuniti one dijelove minimalnih zahtjeva osposobljavanja koji im nedostaju i tijekom kojeg razdoblja.

Odstupanje, ako se smatra primjerenim, treba biti sadržano u provedbenom aktu i podložno uvjetu da će se znanje, vještine i kompetencije na koje se upućuje u minimalnim zahtjevima osposobljavanja steći, makar i dijelom, tek nakon izdavanja diplome. Dopršetak osposobljavanja u skladu s Direktivom mogao bi se postići na različite načine, na primjer stručnim iskustvom stečenim tijekom ili poslije krize, dodatnim specijalističkim osposobljavanjem ili programima trajnog stručnog usavršavanja. Stoga nakon završetka krize ne bi bilo potrebno ponovno sudjelovati u programu osposobljavanja niti bi osobe s diplomom iz 2020. trebalo uključiti u program za iduću godinu.

Diplome koje se izdaju na temelju uvjeta utvrđenih u odstupanju ne bi ispunjavale uvjete za automatsko priznavanje u državi članici domaćinu dok se ne ispune minimalni zahtjevi osposobljavanja. Komisija smatra da bi se takve diplome mogle prepoznati po dopunskoj ispravi u kojoj bi se naveli oni dijelovi minimalnih zahtjeva osposobljavanja koji nedostaju. Tako bi se mogli utvrditi nedostaci i olakšati postupak priznavanja osobama s diplomom koje žele iskoristiti pravo na slobodu kretanja prije nego što dovrše preostale dijelove osposobljavanja. Informacije u dopunskoj ispravi pomogle bi državi članici domaćinu da donese odluku o priznavanju i primjeni mogućih kompenzacijskih mjera, a pritom bi u potpunosti poznavala kontekst i iznimne razloge zbog kojih nisu ispunjeni minimalni zahtjevi.

Mogućnost odstupanja od minimalnih usklađenih zahtjeva osposobljavanja u skladu s člankom 61. mora se procijeniti na temelju jasnih i konkretnih informacija o specifičnim poteškoćama u određenoj državi članici.

Dotične države članice odgovorne su za to da osobama s diplomom pruže mogućnost skraćenog osposobljavanja kako bi nadoknadile dijelove redovnog osposobljavanja koji im nedostaju. Kod takvih bi se mjera moglo, na primjer, uzeti u obzir profesionalno iskustvo stečeno tijekom ili poslije krize, na pojedinačnoj osnovi.

3. Priznavanje kvalifikacija zdravstvenih djelatnika s diplomama iz država koje nisu članice EU-a/Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA)

Kvalifikacije zdravstvenih djelatnika s diplomama iz država koje nisu članice EU-a/EFTA-e priznaju se u skladu s nacionalnim postupcima u državama članicama. Međutim, kad je riječ o profesijama u području zdravstvene zaštite kod kojih su minimalni zahtjevi osposobljavanja usklađeni na razini EU-a, uključujući liječnike i medicinske sestre opće njege, moraju se poštovati minimalni zahtjevi EU-a u pogledu osposobljavanja (članak 2. stavak 2. Direktive). Ako

stručnjaci imaju kvalifikaciju za neku od tih profesija koja nije stečena u EU-u/EFTA-i i koja nije u skladu s usklađenim zahtjevima, država članica koja namjerava priznati takvu diplomu mora primijeniti kompenzacijske mjere ili se tim stručnjacima može dopustiti da rade u zdravstvu, a da se ne smatraju članom profesije za koju ne ispunjavaju standarde u pogledu kvalifikacije utvrđene u Direktivi.

Na primjer, kvalificiranoj medicinskoj sestri iz treće zemlje čije osposobljavanje nije u skladu s minimalnim zahtjevima usklađivanja može se dopustiti da radi pomoćne zdravstvene poslove s ograničenim zadaćama kako je utvrđeno za takve djelatnosti u nacionalnom pravu.

Države članice mogu zapošljavati zdravstvene djelatnike s diplomama iz trećih zemalja osiguravajući da njihove stručne kvalifikacije ispunjavaju minimalne zahtjeve osposobljavanja na razini EU-a ili tako da im dodijele status koji nije status punopravnog člana jedne od profesija za koje su minimalni zahtjevi osposobljavanja usklađeni u EU-u.

Podaci za kontakt: grow-regulated-professions@ec.europa.eu
